

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig (SOU 2024:49)

Statskontoret kommenterar i remissvaret betänkandet Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. Vi tillstyrker förslaget om att en a-kassa som varit förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning ska kunna upprepa sin föregående utbetalning (avsnitt 6.8.1). Vi tillstyrker också förslagen om att införa bestämmelser om tillfälliga undantag vid kriser (avsnitt 7.7.2, 7.7.3 och 7.7.4). Utifrån vår roll som expertmyndighet för förvaltningspolitik och statlig styrning kommenterar vi, utan att ta ställning i sak, följande förslag: att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ska vara beredskapsmyndighet (avsnitt 5.5.4), att a-kassorna ska bedriva systematiskt beredskapsarbete och samverka med varandra samt att det ska införas bestämmelser om deras risk- och sårbarhetsanalyser och informationshanteringssystem (avsnitt 4.4, 4.4.6, 4.5.3 och 5.4).

Viktigt att täppa till brister i beredskapen

Statskontoret anser att strukturen med beredskapssektorer och sektorsansvariga myndigheter ger goda förutsättningar för en tydlig organisering och ansvarsfördelning.¹ Vi ställer oss också bakom den grundläggande ansvarsprincipen i det svenska beredskapsarbetet. Den myndighet som normalt har ansvar för en fråga bör också så långt som möjligt ha motsvarande ansvar vid kris, höjd beredskap och i krig.

Vilka specifika myndigheter som bör vara beredskapsmyndigheter eller inte ingår däremot inte i Statskontorets kompetensområde. Vi avstår därför från att ta ställning till om IAF bör utses till beredskapsmyndighet och ingå i beredskapssektorn ekonomisk säkerhet enligt förordningen (2022:524) om statliga

¹ Statskontoret (2023). *Remissvar – Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)*; Statskontoret (2021). *Remissvar – Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)*.

myndigheters beredskap (avsnitt 5.5.4). Vi tar inte heller ställning till om IAF bör vara ansvarig för arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med beredskap.

Statskontoret kan konstatera att en fungerande beredskap bygger på en helhet där alla samhällsviktiga funktioner identifieras och inordnas. Utredningen har pekat på brister i den svenska beredskapen som innebär att handläggningen av ärenden om arbetslöshetsersättning och utbetalningen av sådan ersättning för närvarande inte är klassad som samhällsviktig verksamhet (avsnitt 4.3). Det finns inte heller krav på a-kassor att bedriva systematiskt beredskapsarbete (avsnitt 4.4.1).

Det behöver tydliggöras för arbetslöshetskassorna hur de ska bedriva beredskapsarbetet

Statskontoret avstår från att ta ställning till förslagen om att a-kassorna ska bedriva ett systematiskt beredskapsarbete (avsnitt 4.4), att det ska finnas föreskrifter om a-kassornas risk- och sårbarhetsanalyser och informationshanteringssystem (avsnitt 4.4.6) samt att a-kassorna ska samverka i beredskapssyfte (avsnitt 4.5.3 och 5.4).

Vi vill dock framföra följande. A-kassorna i Sverige är organiserade på olika sätt och är olika stora sett till personal och andra resurser. A-kassorna kan antas variera betydligt sinsemellan avseende exempelvis kompetens, kapacitet och hur långt de har kommit i sitt beredskaps- och informationssäkerhetsarbete. Det innebär att de har skilda förutsättningar för att exempelvis genomföra säkerhetsanalyser och hantera skyddsvärd information.

Det är därför avgörande med effektiv styrning av de 24 a-kassornas arbete för att de underlag som de ska lämna till IAF ska vara användbara. Vi vill understryka att de föreskrifter, vägledningar och ålägganden som ska styra arbetet måste vara tydliga och utförliga avseende vad som förväntas av a-kassorna i de olika delarna.

Även samverkan ställer stora krav på att roller och ansvar fördelas tydligt mellan de samverkande aktörerna. Vi har tidigare visat att otydligheter har försvårat samverkan mellan myndigheter och minskat arbetets effektivitet.²

Flexibilitet för arbetslöshetsersättning viktigt vid störningar

Statskontoret tillstyrker förslaget om att införa regler för att en a-kassa som varit förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning ska kunna besluta om preliminär arbetslöshetsersättning utifrån de belopp som senast utbetalades (avsnitt 6.8.1).

² Statskontoret. (2020). *Förvaltningsmodellen under coronapandemin*; Statskontoret. (2022). *Regeringens styrning i tvärssektoriella frågor. En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter*. (Om offentlig sektor).

Vi bedömer att en möjlighet att upprepa föregående utbetalning skapar förutsättningar för att upprätthålla kontinuiteten i arbetslöshetsersättningen vid störda förhållanden. Liksom utredningen uppfattar vi att villkoret om att 14 kalenderdagar ska ha passerat från ordinarie utbetalningstillfälle är en rimlig avvägning mellan nytta och merarbete. Vi ser också att det är en fördel att regeringen enligt utredningens förslag kan föreskriva om att preliminär arbetslöshetsersättning kan betalas ut fler gånger per kalenderår, i det fall en a-kassa skulle bli långvarigt förhindrad att betala ut ersättning.

Arbetslöshetsförsäkringens syfte bör kunna upprätthållas i kris genom undantag

Statskontoret bedömer att en viktig del i en stärkt beredskap är robusta sociala trygghetssystem. Vi delar utredningens bedömningar att arbetslöshetsförsäkringens syfte bör upprätthållas genom undantag i gällande bestämmelser i allvarlig fredstida kris (avsnitt 7.7.1) och vid höjd beredskap (avsnitt 8.5.2). Vi tillstyrker förslagen om att införa bestämmelser om tillfälliga undantag vid fredstida kris (avsnitt 7.7.2, 7.7.3 och 7.7.4). Vi instämmer också i bedömningen att det inte bör införas undantag från de grundläggande bestämmelserna som upprätthåller arbetslöshetsförsäkringens syfte och funktion (avsnitt 8.5.3).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Hanna André och utredare Jonathan Larkeus, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Jonathan Larkeus